

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

DEVELOPING GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION BASED GOOD GOVERNANCE FOR SCHOOLS UNDER THE MINISTRY OF NAKHON RATCHASIMA

วิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์¹ รศ.จตุพร เพ็งชัย² และ ผศ.ดร.ยุพาศรี ไพวรรณ³

Wiwatchai Srichan¹ Assoc.Prof.Chathuporn Pengchai² and Asst. Prof. Dr.Yupasri Paiwan³

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000

²ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000

³สาขาวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000

¹ Program in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University, Mahasarakham 44000, Thailand

² Department of Education Psychology and Guidance, Faculty of Education, Mahasarakham University, Mahasarakham 44000, Thailand

³ Major of Psychology, Faculty of Education, Mahasarakham Rajabhat University, Mahasarakham 44000, Thailand

*Corresponding author: vvatt_srijan@hotmail.com

วันที่รับบทความ 25 พฤษภาคม 2560 วันที่แก้ไขบทความ 23 สิงหาคม 2560 วันที่ตอบรับ 24 สิงหาคม 2560 วันที่เผยแพร่ 30 เมษายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วย ผู้บริหาร 40 คน และครูผู้สอน 282 คน รวมทั้งสิ้น 322 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม ควรมีการดำเนินการ มีการจัดทำระเบียบ และปรับปรุงกฎ ระเบียบการปฏิบัติงานด้านวิชาการ มีเหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

2.2 ด้านหลักคุณธรรม ควรมีการดำเนินการ จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีการจัดการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีการจัดสอนซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส ควรมีการดำเนินการ มีการให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในท้องถิ่น ๆ มีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และมีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นรายงานประจำปี (SAR) เผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณะ

2.4 ด้านหลักความร่วมมือมีส่วนร่วม ควรมีการดำเนินการ มีการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษา ข้อมูลชุมชน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา และดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีม และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ควรมีการดำเนินการพัฒนาออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อ เป็นผู้นำการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และมีการจัดกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ควรมีการดำเนินการ มีการตรวจพิจารณาคุณภาพ หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน รวมถึงการคัดเลือกหนังสือเรียนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีสื่อ อุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ และการให้บริการต่าง ๆ ของงานวิชาการเป็นไปด้วยความรวดเร็วเกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, หลักธรรมาภิบาล

ABSTRACT

This research has a purpose ; 1) to study the current state and the desired state of academic administration based on good governance. For schools under the Ministry of Nakhon Ratchasima 2) to guide the development of academic administration based on good governance. For schools under the Ministry of Nakhon Ratchasima. The tools used in this study was a questionnaire about current conditions. The desirable academic administration based on good governance. For schools under the Ministry of Nakhon Ratchasima. A number of semi-structured interviews 1 edition. The sample Teachers in schools under the Ministry of Nakhon Ratchasima Year 2558 is composed of 40 administrators and 282 teachers a total of 322 people. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation. And the index needs.

The research found that :

1. The current state and the desired state of academic administration based on good governance. For schools under the Ministry of Nakhon Ratchasima. Overall and in each aspect high level

2. Guidelines for the development of academic administration based on good governance. For schools under the Ministry of Nakhon Ratchasima. The summary is as follows :

2.1 The rule of law Should be conducted The preparation of regulations And improved rules Procedure for academic There is always appropriate So that all parties know and observe the line.

2.2 The Ethics Should be conducted The curriculum focuses on developing students to become complete human body, mind and intellect, knowledge and integrity. Managed by learning materials and activities in line with the interests and aptitudes of the students, taking into account the differences between individuals. As well as cultivating virtues Values are pretty good And provided remedial teaching. If a student does not pass the evaluation criteria.

2.3 The principle of transparency Should be conducted There are services that can be linked or technical information exchange with scholars in other places. The promotion of understanding to individuals, families, organizations, enterprises. And other educational institutions And has prepared a report on the performance of the Annual Report (SAR) to publish the relevant authorities and the public.

2.4 The principle of participation. Should be conducted The analysis of the study data to plan community development institutions. And implementation of the development plan for education that emphasizes the involvement of stakeholders. School personnel are encouraged to work together as a team. Promoting and supporting the activities of mutual learning between schools.

2.5 The primary responsibility Should have taken the lead to develop the design of the learning process of the learning process. With the use of research as part of the learning process. And support for the teachers to use the findings to improve the quality of school education. And a program of activities to improve student achievement.

2.6 The main value Should be conducted The book is considered a quality education experience. Books to accompany exercise. learning and teaching Including the selection of textbook quality in line with the curriculum with materials that meet the technological learning. And offers a variety of academic work is going quickly to client satisfaction.

Keywords: Development, Academic Administration, Good Governance

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) และความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ขึ้นในโลกมากมาย ทั้งในเชิงที่ได้ผลประโยชน์ที่เป็นโอกาสในการเรียนรู้วิทยาการและระบบบริหารจัดการที่ก้าวหน้า และในเชิงที่เสียผลประโยชน์ ผู้มีข้อมูลมากกว่าความรู้มากกว่า สามารถสร้างกฎ ระเบียบโลก ระบบเศรษฐกิจใหม่ และใช้ความก้าวหน้าของ IT ออกมาหาประโยชน์จากประเทศที่ล่าช้ากว่าหรือปรับตัวไม่ทัน ผลกระทบเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดกระแสต่อต้านขึ้นทั่วโลก จากผู้ที่ได้รับผลกระทบในเชิงที่เสียผลประโยชน์ ซึ่งเราเรียกกระแสการต่อต้านนี้ว่าเป็นกระแสของ “คลื่นลูกที่สาม” ที่ต้องการสร้างความเป็นธรรม ขึ้นในสังคมโลก โดยมีแนวคิดว่าจะต้องเริ่มต้นจากการกระจายอำนาจในการตัดสินใจจากรัฐบาลที่มีระบบและโครงสร้างการบริหาร ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของโลก เพื่อนำไปสู่การกระจายอำนาจด้านอื่น ๆ ในสังคม ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การสื่อสาร พลังงาน ระบบการศึกษา ลักษณะการประกอบการ จึงอาจเกิดจากความขัดแย้งกันกัน ระหว่างคลื่นลูกที่สองคือ สังคมอุตสาหกรรมแบบดั้งเดิมกับคลื่นลูกที่สาม เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งสันติสุข ไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างแนวคิดของคลื่นลูกที่สองกับคลื่นลูกที่สามสังคมไทยจึงต้องปรับตัว เริ่มตั้งแต่การปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ (Paradigm Shift Change) ในการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากการกระจายอำนาจการตัดสินใจผ่านกระบวนการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศ ให้ประชาชนทุกระดับ ทุกอาชีพ ทั่วประเทศ เข้ามาร่วมร่างตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ต่างก็เน้นที่การพัฒนา “คน” เพื่อให้คนไทย เป็นคนดี มีความรู้ ปรับตัวได้ทันโลก ให้คนไทยทุกคนมีโอกาสร่วมสร้างความสุขและคุณภาพชีวิตอย่างเท่าเทียมกันขึ้นในสังคมไทย อีกทั้งให้ประชาชนทั่วประเทศได้ร่วมกันร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ขึ้นมาเป็นกรอบในการบริหารจัดการ การบริหารประเทศ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่แผนฯ 8 รัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 ต่างยึดหลัก “ธรรมาภิบาล” ขึ้นมาเป็นหลักในการนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งย่อหมายถึง ความจำเป็น ที่จะต้องปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการ เช่น ระบบบริหารราชการ ระบบการเงินการคลัง ตลอดจนระบบการควบคุมคุณภาพการบริหารจัดการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ออกมาเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการจัดการศึกษาอย่างชัดเจนแล้ว ยังมีแผนมทผดไทย ฉบับที่ 6 และ 7 ออกมาเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการกระจายอำนาจทางการศึกษาออกไปสู่ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมตามหลักของธรรมาภิบาล (สมเกียรติ พ่วงรอด, 2546, หน้า 1-3)

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล มีบทบาทอย่างมากต่อหน่วยงานภายในประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน มีการนำแนวคิดไปปรับใช้กับหน่วยงานอย่างเห็นได้ชัด โดยมีการปรับลดขนาดของหน่วยงาน ปรับปรุงการบริหารให้มีคุณภาพมีการบริการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อให้เป็นที่พึงพอใจของประชาชน หลักธรรมาภิบาลได้กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่ต้องการปฏิรูประบบราชการเพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการเกิดผลสัมฤทธิ์ และมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าและประชาชนได้รับการบริการที่ตอบสนองความต้องการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งกำหนดโครงการเพื่อปรับปรุงงานในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับธรรมาภิบาล (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2544, หน้า 47)

ในด้านการศึกษาก็ได้มีการนำหลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยนับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากตระหนัก ดีว่าความเข้มแข็งและความมั่นคงของประเทศมาจากการพัฒนาศักยภาพของคนในชาติ โดยอาศัยระบบการศึกษาที่ครอบคลุม เข้มแข็ง มีคุณภาพและประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งแต่เดิมมีการจัดการและ

การบริหารการศึกษาของไทยใช้รูปแบบของการรวมอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจไว้ ที่ส่วนกลางมอบอำนาจการบริหารและการตัดสินใจเพียงบางส่วนไปให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาคและสถานศึกษา (ศิริานถ นันทวัฒน์ภิรมย์, 2547, หน้า 1) หลังจากที่มีการปฏิรูปการศึกษาแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดไว้ในหมวด 5 มาตรา 39 ว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549, หน้า 24) ทั้งนี้ก็โดยมุ่งหวังว่าการบริหารสถานศึกษานั้นจะเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, หน้า 177-178)

ดังแนวคิดของประพัฒน์ โพธิ์วรกุล (2544 , หน้า 5) กล่าวว่า ในการบริหารงานทั่วไปหากมุ่งหวังที่จะให้เกิดประสิทธิภาพและความสำเร็จต่อองค์กรผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ย่อมที่จะต้องอาศัยหลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ หลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นหลักการบริหารที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถแก้ปัญหา และพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นข้าราชการครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนได้นำผลของการวิจัยไปใช้พัฒนาเพื่อเป็นองค์ความรู้ และนำมาบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนตนเองและโรงเรียนอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32-38; 2550, หน้า 7) ซึ่งมีขอบข่ายเป็น 17 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 5) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) ด้านการนิเทศการศึกษา 10) ด้านการแนะแนว 11) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา 16) ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์ตามแนวคิดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (2546) สำนักงานข้าราชการพลเรือน (2542, หน้า 21) บุชชง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2544, หน้า 42) ทิพชาติ เมฆสุวรรณ (2543, หน้า 6) เกษม วัฒนชัย (2543, หน้า 4) ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

แนวคิดดังกล่าวข้างต้นนำมาเป็นแบบร่างสำหรับการพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา แสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงร่างเบื้องต้นของการพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด แนวทางการบริหารงานวิชาการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 6 องค์ประกอบ รวมทั้งสิ้น 76 ตัวชี้วัด

3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การจัดกระทำ

ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินมาตรวจสอบความสมบูรณ์แต่ละฉบับที่ได้รับคืนมาและป้อนข้อมูลและจัดระบบข้อมูล

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3.2.2 วิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาและเทียบกับเกณฑ์การแปลผลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 -5.00 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดเหมาะสมอยู่ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดเหมาะสมอยู่ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 -3.50 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดเหมาะสมอยู่ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดเหมาะสมอยู่ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดเหมาะสมอยู่ระดับน้อยที่สุด

ปรากฏว่า ผลจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 6 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 6 องค์ประกอบ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ระหว่าง 4.06-4.42

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วย ผู้บริหาร 124 คน และครูผู้สอน 1,871 คน รวมทั้งสิ้น 1,995 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วย ผู้บริหาร 40 คน และครูผู้สอน 282 คน รวมทั้งสิ้น 322 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้ตารางการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1990, pp. 607-610) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน และสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ในตอนที่ 2 ประกอบด้วยองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ 17 ด้าน ตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับและได้กำหนดน้ำหนักคะแนนตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

3. การจัดการกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดการกระทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน
2. ตรวจสอบการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. บันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติโดยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 67)

ระยะที่ 3 แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Structured Interview) โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา นำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แยกตามขนาดโรงเรียนคือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โรงเรียนละ 3 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน หัวหน้างานวิชาการ 1 คน และครูผู้สอน 1 คน รวมทั้งหมด 9 คน

3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้มีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นการสัมภาษณ์ แจกแจงข้อมูลและสรุปข้อมูลโดยการพรรณาสังเคราะห์สรุปเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ จัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน รองลงมาคือ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีได้สอดคล้องกับนโยบาย จุดเน้นระดับประเทศและความต้องการของชุมชน และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา ตามลำดับ

1.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ พิจารณาการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน ผ่านระบบแนะแนว ดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเที่ยงธรรม รองลงมาคือ มีการส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ของเพื่อนร่วมงาน และส่งเสริม พัฒนาบุคลากรด้านวิชาการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมอย่างสม่ำเสมอจนเป็นแบบอย่างที่ดีตามลำดับ

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานด้านต่าง ๆ ด้วยความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง รองลงมาคือ โรงเรียนจัดให้มีการสื่อสารข้อมูล ข่าวสารทาง การศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่บุคลากรและชุมชน และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นรายงานประจำปีเสนอแก่คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด ตามลำดับ

1.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ การจัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จะมีผลบังคับใช้ ตามลำดับ

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวงจรการพัฒนาคุณภาพของ PDCA รองลงมาคือ มีการจัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการบริหารงานวิชาการโดยเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ตามลำดับ

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ การใช้บริการต่าง ๆ ของงานวิชาการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ รองลงมาคือ ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้ริเริ่มให้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ และจัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า ตามลำดับ

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความมี

ส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา รองลงมาคือ จัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน และมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีได้สอดคล้องกับนโยบาย จุดเน้นระดับประเทศ และความต้องการของชุมชน ตามลำดับ

2.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ พิจารณาการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนผ่านระบบแนะแนวดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเที่ยงธรรม รองลงมาคือ มีการส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของเพื่อนร่วมงาน และส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย ตามลำดับ

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ โรงเรียนจัดให้มีการสื่อสารข้อมูล ข่าวสารทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่บุคลากรและชุมชน รองลงมาคือ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานด้านต่าง ๆ ด้วยความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นรายงานประจำปีเสนอแก่คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด ตามลำดับ

2.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ การจัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน รองลงมาคือ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามลำดับ

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ มีการบริหารงานวิชาการโดยเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รองลงมาคือ ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวงจรพัฒนาคุณภาพของ PDCA และมีการจัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามลำดับ

2.5 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ การใช้บริการต่าง ๆ ของงานวิชาการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ รองลงมาคือ จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่าและบริหารจัดการงบประมาณด้านวิชาการได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

3.1 ด้านหลักนิติธรรม ควรมีการดำเนินการดังนี้

3.1.1 มีการจัดทำระเบียบ และปรับปรุงกฎระเบียบการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

3.1.2 มีการกำหนดรูปแบบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ชัดเจน

3.1.3 มีการกำหนดระเบียบการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องแนวทางวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.1.4 มีการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาตามระเบียบการวัดและประเมินผล

3.1.5 มีการจัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน

3.1.6 มีการจัดระบบโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.1.7 มีการกำหนดนโยบายวางแผนในเรื่องการจัดหาพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3.2 ด้านหลักคุณธรรม ควรมีการดำเนินการดังนี้

3.2.1 จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม

- 3.2.2 มีการจัดการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม
- 3.2.3 มีการจัดกิจกรรมที่ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการและการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา และมีการจัดสอนซ่อมเสริม กรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
- 3.2.4 มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
- 3.2.5 มีการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนานตนเองให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย
- 3.2.6 มีการจัดกิจกรรมรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- 3.3 ด้านหลักความโปร่งใส ควรมีการดำเนินการดังนี้
- 3.3.1 มีการให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่น ๆ
- 3.3.2 มีการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 3.3.3 มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นรายงานประจำปี (SAR) เผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณะ
- 3.3.4 มีการทบทวน ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
- 3.3.5 จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงต่อเนื่องเป็นระบบ และครบกระบวนการ มีการประเมินผลระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา
- 3.3.6 มีการกำกับดูแล นิเทศ และติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ
- 3.3.7 มีการดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ
- 3.3.8 มีการตรวจสอบ และประเมินผลการใช้ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม
- 3.3.9 มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลและกำกับติดตามตรวจสอบเอกสารอย่างสม่ำเสมอ
- 3.3.10 มีการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนให้แก่ักเรียนอย่างเสมอภาค
- 3.3.11 มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดทำผลิตใช้พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 3.3.12 มีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก
- 3.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม ควรมีการดำเนินการดังนี้
- 3.4.1 มีการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษา ข้อมูลชุมชน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา และดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 3.4.2 โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีม
- 3.4.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 3.4.4 มีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดจุดเน้นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ และจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานศึกษาชุมชนและท้องถิ่น
- 3.4.5 มีการจัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน
- 3.4.6 ร่วมกันทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาทุกปีเพื่อนำมาแก้ไขโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน
- 3.4.7 มีการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 3.4.8 คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสมทำหน้าที่ครูแนะแนวครูที่ปรึกษา
- 3.4.9 มีการส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครูผู้ปกครองและชุมชน
- 3.4.10 มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนเชิญวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน
- 3.4.11 มีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

- 3.4.12 มีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและสถาบันการศึกษาอื่น
- 3.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ควรมีการดำเนินการดังนี้
- 3.5.1 ครูมีการศึกษาค้นคว้า พัฒนา ออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อเป็นผู้นำ การจัดกระบวนการเรียนรู้
- 3.5.2 มีการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 3.5.3 มีการจัดกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3.5.4 มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 3.5.5 มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3.5.6 มีการส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษและช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 3.5.7 มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียน
- 3.5.8 มีการส่งเสริมให้ครู และผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 3.5.9 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน และสถาบันอื่น
- 3.5.10 มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- 3.5.11 มีการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 3.5.12 มีการหมุนเวียน สับเปลี่ยนผู้รับผิดชอบในตำแหน่งงาน
- 3.5.13 มีปฏิทินปฏิบัติงานวิชาการ เพื่อแจ้งภาระงานและกำหนดงานที่ชัดเจน
- 3.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ควรมีการดำเนินการดังนี้
- 3.6.1 มีการตรวจพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัดเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน รวมถึงการคัดเลือกหนังสือเรียนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา
- 3.6.2 มีสื่อ อุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้
- 3.6.3 การให้บริการต่าง ๆ ของงานวิชาการเป็นไปด้วยความรวดเร็วเกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ
- 3.6.4 จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียง
- 3.6.5 จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 3.6.6 จัดระบบข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและสถานศึกษา
- 3.6.7 มีการพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน
- 3.6.8 มีการพัฒนาใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างคุ้มค่า
- 3.6.9 ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา พบประเด็นที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการตามนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่กำหนดนโยบาย การบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ทำให้หน่วยงานในสังกัดรวมทั้งโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา ดำเนินการตามนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุดติมา ชำนาญเพชร (2557, หน้า 114-115) พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน พินิจ โคตรงาม (2556, หน้า 74) พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักด้านคุณธรรม รองลงมา คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านความรับผิดชอบ และด้านหลักความโปร่งใส ตามลำดับ อารากรณ์ สมบูรณ์ (2557, หน้า 118) พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพัชรินทร์ โคตรสมบัติ (2558, หน้า 123) พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส

ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ จัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน รองลงมาคือ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีได้สอดคล้องกับนโยบาย จุดเน้นระดับประเทศ และความต้องการของชุมชน และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาเป็นหน่วยงานที่เพิ่งได้รับโอนการจัดการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการตั้งนั้นจึงการจัดทำร่างระเบียบ แนวปฏิบัติของงานด้านวิชาการ เพื่อให้ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับมีการบรรจุแต่งตั้งครูผู้ช่วยใหม่ ๆ หลายร้อยอัตราจึงต้องมีการสร้างกฎ ระเบียบ ให้ครูรุ่นใหม่ได้เข้าใจแนวทางปฏิบัติตน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุห์สนอง ยสิโก (จันภักดี) (2556, หน้า 74) พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ก่อนผู้บริหารจะนำกฎ ระเบียบ ข้อบังคับมาใช้ในโรงเรียน ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำประชาพิจารณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุธีศักดิ์ สุกกิจใจ (เขียวหวาน) (2554, หน้า 93-96) พบว่า ด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ พิจารณาการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน ผ่านระบบแนะแนว ดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเที่ยงธรรม รองลงมาคือ มีการส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ของเพื่อนร่วมงาน และส่งเสริม พัฒนาบุคลากรด้านวิชาการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมอย่างสม่ำเสมอจนเป็นแบบอย่างที่ดี ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งหมดมีนักเรียนจำนวนมาก การพิจารณานักเรียนที่จะให้ทุนการศึกษาต้องใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนที่ทุกโรงเรียนจะต้องดำเนินการ จึงได้ข้อมูลเชื่อถือได้การพิจารณาให้ทุนการศึกษา จึงเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาลำพิ่ง ธีรปัญญา (2554, หน้า 70-95) พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานด้านต่าง ๆ ด้วยความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง รองลงมาคือ โรงเรียนจัดให้มีการสื่อสารข้อมูล ข่าวสารทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่บุคลากรและชุมชน และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นรายงานประจำปีเสนอแก่คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเข้ามาช่วยตรวจสอบการบริหารงานของโรงเรียนให้มีการบริหารงานอย่างโปร่งใส จึงต้องการแสวงหาบุคคลที่มีความสามารถเข้ามาเป็นคณะกรรมการ และในยุคนี้นักข่าวสารข้อมูลของโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสื่อสารให้ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะรับรู้ ดังนั้นการจัดทำรายงานประจำปีก็จะเป็แนวทางการสื่อสารอีกทางที่ทำให้ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้รับทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของการจัดการศึกษาในแต่ละปีของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพล แยมเกษร (2554, หน้า 83) พบว่า ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ การจัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน ที่จะมึผลบังคับใช้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หลักสูตรของโรงเรียนอยู่ในอำนาจหน้าที่ที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุในมาตรา 30 ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำหลักสูตร และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของรินทรดี พิทักษ์ (2553, หน้า 53-65) พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความมีส่วนร่วมมีพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวงจรพัฒนาคุณภาพของ PDCA รองลงมาคือ มีการจัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการบริหารงานวิชาการโดยเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมามีการนำวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของมีชัย โสกันทัต (2552, หน้า 93-110) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและด้านหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือการใช้บริการต่าง ๆ ของงานวิชาการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ รองลงมาคือ ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้ริเริ่มให้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ และจัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้ความสำคัญกับการให้บริการนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งส่วนหนึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้รับบริการ ซึ่งทุกองค์กรไม่สามารถหลีกเลี่ยงการให้บริการได้ ดังนั้นผู้ให้บริการไม่ว่าจะเป็นครู เจ้าหน้าที่ บุคลากรของโรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะให้ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การต้อนรับบุคคลทั้งภายในและภายนอก รวมถึงผู้ที่มาติดต่อทุกประเภท จึงต้องให้บริการที่ดีที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของชาญชัย พิงขุนทด (2552, หน้า 154-169) พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้งภาพรวมและรายด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก และสมคิด มawang (2554, หน้า 71-79) พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความโปร่งใส

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นเรื่องของหลัก การบริหารแนวใหม่ที่มุ่งเน้นหลักการ โดยมีใช้หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลักการการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้ว จะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดคือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล จึงทำให้ผู้บริหาร และครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ทุกคนมีความพึงประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของดุจดาว จิตใส (2554, หน้า 98) พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และไพศาล ตั้งสมบูรณ์ (2548, หน้า 87) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา รองลงมาคือ จัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน และมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีได้สอดคล้องกับนโยบาย จุดเน้นระดับประเทศ และความต้องการของชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายทางการศึกษามีส่วนสำคัญในการกำหนดหลักสูตรของโรงเรียน ดังนั้นเพื่อต้องการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข จึงต้องกำหนดหลักสูตรให้มีเป้าหมายตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือเป้าหมายตามนโยบาย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพล แยมเกษร (2554, หน้า 82) พบว่า การบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกหลัก ซึ่งหลักที่มีการบริหารมากที่สุดคือ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ

2.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ พิจารณาการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนผ่านระบบแนะแนว ดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเที่ยงธรรม รองลงมาคือ มีการส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของเพื่อนร่วมงาน และส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มีนักเรียนจำนวนมาก นักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาจะต้องผ่านการคัดกรองมาเป็นอย่างดี โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่จะทำความรู้จักนักเรียนได้ดีที่สุด และพิจารณาด้วยความเที่ยงธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมชัย สมท่า (2547, หน้า 119) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่าและหลักความโปร่งใส ตามลำดับ

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ โรงเรียนจัดให้มีการสื่อสารข้อมูล ข่าวสารทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่บุคลากรและชุมชน รองลงมาคือ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานด้านต่าง ๆ ด้วยความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นรายงานประจำปีเสนอแก่คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่บุคลากรและชุมชนรับทราบ เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงาน และชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อหวังผลในความร่วมมือ สนับสนุนจากชุมชนรวมทั้งมีส่วนช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่โรงเรียน ทำให้ชุมชนเกิดความนิยม เลื่อมใส ศรัทธาต่อโรงเรียน ตลอดจนค้นหาและกำจัดแหล่งเข้าใจผิด ช่วยลบล้างปัญหาเพื่อสร้างความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียน ผู้บริหารและครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จึงมีความพึงประสงค์จะเป็นเช่นนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนารักษ์ ส่งเสริม (2557, หน้า 101) พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อมีการพิจารณาในแต่ละหลัก พบว่า การบริหารงานหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ การจัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน รองลงมาคือ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความร่วมมือจากบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนจะสามารถได้ข้อมูลที่ชัดเจนในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารและครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จึงมีความพึงประสงค์จะเป็นเช่นนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐ์ภัค สิงหลกะ (2549, หน้า 68) พบว่า ระดับการปฏิบัติงานของบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา ด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ มีการบริหารงานวิชาการโดยเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รองลงมาคือ ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวงจรพัฒนาคุณภาพของ PDCA และมีการจัดระบบข้อมูลแหล่ง การเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้รับงบประมาณด้านวิชาการจะได้รับมากที่สุดเทียบกับงานอื่น ๆ ดังนั้นการนำงบประมาณมาใช้เพื่อพัฒนาโรงเรียนจึงต้องคำนึงถึงประโยชน์ของโรงเรียนให้มากที่สุด ผู้บริหารและครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จึงมีความพึงประสงค์จะเป็นเช่นนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของไพศาล ตั้งสมบุญ (2548, หน้า 87) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้คือ หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความร่วมมือ และหลักโปร่งใส ตามลำดับ

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรกคือ การใช้บริการต่าง ๆ ของงานวิชาการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ รองลงมาคือ จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า และบริหารจัดการงบประมาณด้านวิชาการได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีความพึงประสงค์ที่จะให้การดำเนินการด้านวิชาการมีการให้บริการที่ดีต่อผู้รับบริการจะได้รับความประทับใจและเกิดความชื่นชมต่อโรงเรียน อันเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่โรงเรียน ก่อให้เกิดความสำเร็จของทุกงาน จึงหวังความร่วมมือร่วมใจจากครู และบุคลากรที่ทุกระดับซึ่งจะต้องช่วยกันขับเคลื่อนพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจตุตมา ชำนาญเพชร (2557, หน้า 114-115) พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยใช้หลักความคุ้มค่ามากที่สุด และไพศาล ตั้งสมบุญ (2548, หน้า 87) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้คือ หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความร่วมมือ หลักคุณธรรม และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

3.1 ด้านหลักนิติธรรม ควรมีการดำเนินการคือ มีการจัดทำระเบียบ และปรับปรุงกฎ ระเบียบการปฏิบัติงาน ด้านวิชาการ มีเหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน มีการกำหนดรูปแบบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ชัดเจน มีการกำหนดระเบียบการวัดผลและประเมินผลสอดคล้องแนวทางวัดผลประเมินผลของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาตามระเบียบ การวัดและประเมินผล มีการจัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนบแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน มีการจัดระบบโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการกำหนดนโยบายวางแผนในเรื่องการจัดหาพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะไรและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐศักดิ์ แก้วหนองแสง (2557, หน้า 122) พบว่า แนวทางดำเนินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรส่งเสริม ให้ครูได้ยึดระเบียบมาตรฐานการปฏิบัติงานตามที่ครูสภากำหนดและมาตรฐานการปฏิบัติตนตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2539 เป็นผู้ที่สามารถเผยแพร่ความรู้สร้างจิตสำนึก ทบทวนปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกระบวนการดำเนินการให้เป็นธรรมและทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโรงเรียน พิจารณาสั่งการมอบหมายงาน และการลงโทษทางวินัยแก่ครูที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบไม่ถูกต้องด้วยความยุติธรรม การตรากฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัยยุติธรรมตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม พินิจ โคตรงาม (2556, หน้า 74) พบว่า ด้านหลักนิติธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นข้อตกลงร่วมกัน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในโรงเรียน รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครู และบุคลากรให้ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด และปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพโดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ

3.2 ด้านหลักคุณธรรม ควรมีการดำเนินการคือ จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีการจัดการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีการจัดกิจกรรมที่ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการและการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา และมีการจัดสอนซ่อมเสริม กรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มีการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย มีการจัดกิจกรรมรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาลำพิ่ง อธิปญโญ (2554, หน้า 70-95) พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเรื่องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ และได้ให้ข้อเสนอแนะด้านหลักคุณธรรมคือ ควรยกเลิกระบบอุปถัมภ์ และพิจารณาตามผลงานและความสามารถ ควรเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงานด้วยความทุ่มเท และเสียสละ ควรให้ความเสมอภาคแก่ข้าราชการทุกคน ควรมีการอบรมในเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ การทำงานควรมีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน อิทธิพล บุญเดช (2555, หน้า 94) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ให้แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ 3 ลำดับแรกคือ การกำหนดข้อตกลงในการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ออกกฎ ระเบียบ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร เพื่อถือปฏิบัติร่วมกัน และส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้าร่วมอบรม ศึกษาดูงานวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงงานของตนเอง

3.3 ด้านหลักความโปร่งใส ควรมีการดำเนินการคือ มีการให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่น ๆ มีการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นรายงานประจำปี (SAR) เผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณะ มีการทบทวน ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงต่อเนื่องเป็นระบบ และครบกระบวนการ มีการประเมินผลระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการกำกับดูแล นิเทศ และติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ มีการดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานแนบแนว และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบ และประเมินผลการใช้ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลและกำกับติดตามตรวจสอบเอกสารอย่างสม่ำเสมอ มีการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนให้แก่แก่นักเรียนอย่างเสมอภาค มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหาผลิตใช้พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชัย สาคร (2555, หน้า 102) พบว่า ด้านหลักความโปร่งใส ควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารหรือดำเนินการด้านการเงินของโรงเรียนอย่างโปร่งใส ควรชี้แจงหรือรายงานผล

การใช้จ่ายงบประมาณประจำปีให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบทุกปี ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณทั้งการจัดหางบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน และผู้บริหารควรมีการประชุมชี้แจงกิจกรรม/งาน/โครงการต่าง ๆ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ มีการนิเทศ กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง และเมื่อปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้ว ควรรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

3.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม ควรมีการดำเนินการคือ มีการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษา ข้อมูลชุมชน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา และดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีม ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษามีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดจุดเน้นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ และจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานศึกษาชุมชนและท้องถิ่น มีการจัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยงานการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนให้แก่ผู้เรียน ร่วมกันทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาทุกปีเพื่อนำมาแก้ไขโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน มีการส่งเสริมชุมชนให้มี ความเข้มแข็งทางวิชาการ คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสม ทำหน้าที่ครูแนะแนวครูที่ปรึกษา มีการส่งเสริม ความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครองและชุมชน มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนเชิญวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน มีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและสถาบันการศึกษาอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชัย สาคร (2555, หน้า 102) พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรสนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การจัดทำวิทยากรภายนอก หรืออาสาสมัครจากชุมชน ฯลฯ ควรมีการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชนโดยพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาจตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ โดยความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน กรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และควรแสวงหาความร่วมมือในด้านต่าง ๆ จากองค์กรเอกชน หรือหน่วยงานภายนอกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ควรมีการดำเนินการคือ ครูมีการศึกษาค้นคว้า พัฒนา ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเป็นผู้นำการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษและช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียน การส่งเสริมให้ครู และผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน และสถาบันอื่น มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะเนตโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการหมุนเวียน สับเปลี่ยนผู้รับผิดชอบในตำแหน่งงาน มีปฏิทินปฏิบัติงานวิชาการ เพื่อแจ้งภาระงานและกำหนดวันส่งที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐศักดิ์ แก้วหนองแสง (2556, หน้า 134-135) พบว่า การบริหารตามหลักความรับผิดชอบ ต้องส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความรับผิดชอบโดยเฉพาะการเรียนการสอนกิจกรรมสอนซ่อมเสริม การวัดผลประเมินผลด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม การเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบสอน ส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนส่งเสริมครูจัดกิจกรรม ฝึกนักเรียนให้รับผิดชอบตัวเอง เป็นต้น

3.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ควรมีการดำเนินการคือ มีการตรวจพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน รวมถึงการคัดเลือกหนังสือเรียนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีสื่อ อุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ มีการให้บริการต่าง ๆ ของงานวิชาการเป็นไปด้วยความรวดเร็วเกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียง จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดระบบข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและสถานศึกษา มีการพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน มีการพัฒนาใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างคุ้มค่า ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาลาพิง ธีรพลโย (2554, หน้า 95) พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า ควรมีการณรงค์ให้ครูผู้สอนประหยัด ทรัพยากรธรรมชาติ การบริหารงานอาคารสถานที่ได้อย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดแก่บุคลากร นักเรียนตลอดจนผู้ปกครอง และ

ชุมชน พิชัย สาคร (2555, หน้า 103) พบว่า ด้านหลัก ความคุ้มค่า ควรมีมาตรการส่งเสริม หรือรณรงค์ให้ครูและนักเรียนร่วมกันใช้น้ำ หรือไฟฟ้าในโรงเรียนอย่างประหยัด ควรมีการวางแผนการใช้และการดูแลรักษาอาคารสถานที่ หรือห้องเรียนต่าง ๆ ร่วมกับครู นักเรียน และชุมชน ควรมีการติดตามการใช้พัสดุของครูแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง และควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละงานได้มีโอกาส ร่วมวางแผนการทำงานด้วยกัน เช่น งานอาคารสถานที่ควรมีการวางแผนการใช้การดูแลรักษา ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมี ข้อเสนอแนะเพิ่มว่า ควรมีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และคุ้มค่า และมีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควร ให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพสภาพ ปัจจุบันที่มีการดำเนินงานในระดับต่ำสุดในแต่ละด้านคือ

ด้านหลักนิติธรรม ควรมีการปรับปรุงกฎ ระเบียบการปฏิบัติงานด้านวิชาการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ

ด้านหลักคุณธรรม ควรสร้างบรรยากาศของการบริหารงานวิชาการเป็นบรรยากาศแห่งการเป็นมิตรกับเพื่อนร่วมงาน ในที่อื่น ๆ

ด้านหลักความโปร่งใส ควรให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการ วิชาการ

ด้านหลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีบทบาทในการวิเคราะห์ปัญหาและร่วมพัฒนางานด้าน การเรียนรู้ของผู้เรียนได้

ด้านหลักความคุ้มค่า ควรจัดให้มีสื่อ อุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้

1.2 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ควรนำแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยยึด หลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะสามารถช่วยให้การบริหารงานวิชาการโดยยึด หลักธรรมาภิบาลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และครอบคลุม เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนาที่มี ประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นต้นแบบหรือประสบความสำเร็จ ในด้านการบริหารงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2549). *แนวทางปฏิบัติทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2564). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวง ที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- เกษม วัฒนชัย. (2543). *ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

- จตุตติมา ชำนาญเพชร. (2557). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิษฐ์ภักดิ์ สิงหลกะ. (2549). การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน
เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาญชัย พิงขุนทด. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษากับความพึงพอใจที่มี
ต่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ตามทัศนะของครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ดุจดาว จิตใส. (2554). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. (2543). ธรรมาภิบาล. วารสารเพิ่มผลผลิต, 47(63), 63-70.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2544). รายงานการวิจัยเรื่อง ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประพัฒน์ โพธิ์วรคุณ. (2544). หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา. สรุปคำอภิปราย. นครปฐม:
สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- ประเสริฐศักดิ์ แก้วหนองแสง. (2557). แนวทางดำเนินการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
พิเศษในจังหวัดยโสธร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี.
- พระมหาลำพิ่ง อธิปญโญ. (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์สนอง ยสโก (จันภักดิ์). (2555). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระสุธิตศักดิ์ สุภิกิจใจ (เชียวหวาน). (2554). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ โคตรสมขัติ. (2558). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชัย สาคร. (2555). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พินิจ โคตรงาม. (2556). สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพศาล ตั้งสมบูรณ์. (2548). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรสาคร. สารนิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มีชัย โสกันทิต. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษาของ
ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- รัตนาภรณ์ ส่งเสริม. (2557). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รินทร์ดี พิทักษ์. (2553). พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครูสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ศิรินาถ นันทวัฒน์ภริย์. (2547). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล อำเภอเมืองลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระ
ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมคิด มาวงศ์. (2554). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียน
เทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2542). *คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองกลางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2546). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- สมเกียรติ พ่วงรอด. (2546). *การบริหารงานบุคคล*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุพล แยมเกษร. (2554). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. (2557). *แผนพัฒนาสามปี (2558-2560) องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา*. นครราชสีมา: ฝ่ายนโยบายและแผน กองแผนและงบประมาณ.
- อรารณณ์ สมบูรณ์. (2557). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อิทธิพล บุญเดช. (2555). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์